

kn.remissvar@regeringskansliet.se
kn.kl@regeringskansliet.se

Remiss om Bättre förutsättningar för klimatanpassning

Er beteckning: KN2025/01049

Sammanfattning

Betänkandet innehåller flera förslag som Länsstyrelsen i Blekinge län tillstyrker. Förslaget om att kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker behöver utredas vidare innan det kan implementeras.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen har en nyckelroll i klimatanpassningsarbetet enligt betänkandet med tydliga och omfattande uppdrag kring den regionala samordningen. Den rollen bedöms bli än mer betydelsefull framöver i takt med att klimatförändringarna blir alltmer påtagliga. En betydande del av betänkandets förslag förutsätter att Länsstyrelsen bedriver ett aktivt klimatanpassningsarbete. Länsstyrelsen har dock mycket begränsade möjligheter att svara upp mot de behov som finns hos kommuner och andra aktörer, då det särskilda anslaget till länsstyrelsernas klimatanpassningsarbete är avvecklat sedan ett par år tillbaka. Länsstyrelsen i Blekinge län anser att regeringen skyndsamt bör återinföra anslaget eller stärka länsstyrelsernas arbete på annat sätt.

Ekosystembaserad klimatanpassning och naturbaserade lösningar får mycket lite fokus i betänkandet. Detta trots att etappmålet för miljömålen säger att kommuner och andra aktörer senast år 2025 ska ta tillvara och integrera stadsgrönska och ekosystemtjänster i planering, byggande och förvaltning av den byggda miljön. Ekosystembaserad klimatanpassning är också centralt i EU:s nya naturrestaureringsförordning och rättsligt bindande mål för restaurering. Där ingår att öka grönytor och krontäckning av träd i städer, återställa våtmarker, inrätta strandnära buffertzoner, och skydda marina och kustnära ekosystem.

Synpunkter på enskilda förslag

8.6 Kommunen ska i översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder kommunen avser att initiera

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, då det förstärker transparensen för vad kommunen avser att göra för att minska de riskerna som klimatförändringarna för med sig. Det kommer krävas såväl en vägledning för kommunerna som en tillsynsvägledning för länsstyrelserna för att säkerställa att dessa nya krav uppfylls.

Det liggande förslaget, så väl som den nuvarande formuleringen, anger att kommunen, i översiktsplanen, ska ge sin syn på risken för skador på den byggda miljön. Skrivningen att det enbart ska vara risker för skador på den byggda miljön medför att risker för människors hälsa och säkerhet inte ingår. Värmebölja är den klimatrelaterade händelsen som medför störst fara för människors liv i Sverige. Det finns stora möjligheter att, genom samhällsplanering, mildra temperaturerna under värmeböljor. Att inte inkludera värmebölja som en klimataspekt att ta hänsyn till i översiktsplanen är särskilt olyckligt, eftersom värme inte bara drabbar flest invånare utan också de mest ekonomiskt sårbara.

Länsstyrelsen i Blekinge län ifrågasätter därför att inte värmebölja har föreslagits som en klimataspekt att ta hänsyn till i översiktsplanen. Att inte ange värmebölja ger en tydlig prioritering för kommunerna att naturkatastroferna översvämning, ras, skred och erosion är viktigare att planerna utifrån än värmeböljor.

8.9 Kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker

Länsstyrelsen tycker att det är ett bra förslag att kommunen ska ändra eller upphäva detaljplaner som medför stora risker, men att det finns flera oklarheter i utredningen kring detta förslag som behöver klargöras eller förändras innan förslaget kan implementeras.

Den mindre studie som utredningen har gjort om hur omfattande behovet är av att ändra eller upphäva detaljplaner som medför betydande risker på outnyttjade byggrättigheter är inte representativ för hur det ser ut i Blekinge län. Utifrån länsstyrelsens kunskap om hur det ser ut i Blekinge och vår kust är det betydligt

fler detaljplaner som kommer behöva ändras eller upphävas. Genomförandetiden på 6 år är för kort för att kommunerna ska hinna utreda och identifiera vilka detaljplaner som är berörda, huruvida skyddsåtgärder är relevanta att genomföra och därefter genomföra planprocessen för att ändra eller upphäva detaljplanerna. Sannolikt kommer dessa förändringar i detaljplaner dessutom leda till överklaganden, vilket förlänger processen. Länsstyrelsen anser därför att genomförandetiden för kommunerna behöver utökas för att gälla en längre tidsperiod än 6 år.

Det framgår inte i utredningen hur och av vem tillsyn ska genomföras för att säkerställa att kommunerna uppfyller detta lagkrav till år 2033. Vidare framgår det inte vad följderna blir om kommunerna inte har vidtagit nödvändiga åtgärder år 2033.

Förslaget kan komma att medföra en konsekvens för länsstyrelsen, då mer personalresurser förmodligen kommer att behövas under den period som ändringar och upphävande av detaljplaner kommer att genomföras.

8.11 Föreskrifter om högsta inomhustemperatur för känsliga grupper

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att Folkhälsomyndigheten ska ges bemyndigande i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att meddela föreskrifter om högsta inomhustemperatur i särskilda boenden som kommunen är skyldig att inrätta enligt socialtjänstlagen och LSS.

Förslaget är ett viktigt steg för att stärka skyddet för personer som är särskilt känsliga för höga temperaturer och därmed bidra till en mer jämlik hälsa i ett förändrat klimat.

Samtidigt vill länsstyrelsen uppmärksamma att förslaget riskerar att lämna vissa känsliga grupper utanför det förstärkta skyddet. Folkhälsomyndigheten identifierar i sin vägledning (s. 219) bland annat äldre, kroniskt sjuka, personer med funktionsnedsättning, små barn, gravida samt personer som använder viss medicin som särskilt känsliga för värme. Av dessa grupper omfattas i nuläget endast de som bor i särskilda boenden enligt SoL och LSS av det föreslagna bemyndigandet.

Länsstyrelsen har förståelse för behovet av vissa begränsningar, men anser att regeringen bör överväga att på sikt utreda förutsättningarna för att även inkludera andra känsliga grupper som

inte bor i särskilda boenden, exempelvis personer med omfattande hemtjänst eller personlig assistans i det egna hemmet samt äldre personer i trygghetsboenden, där det i praktiken ofta finns ett omfattande omsorgsbehov. Även små barn och gravida i skyddade eller tillfälliga boenden bör beaktas i en sådan framtida översyn.

8.3 Öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att öppna dagvattenanordningar ska omfattas av ledningsrättslagen.

8.2 Tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om tillfälligt marktillträde för att skydda eller återställa väg och järnväg, då vi ser det som positivt med åtgärder som underlättar för att kunna skydda eller återställa samhällsviktig infrastruktur.

8.7 Markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att markreservat för klimatanpassningsanläggningar ska kunna införas i en detaljplan.

8.8 Möjligheten att villkora bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att möjligheten att villkora bygglov med en anläggning för klimatanpassning utökas. Länsstyrelsen vill kommentera att förslaget till lagtext utformats med breda begrepp så som "skydd" och "säkerhet" och att även andra former av skydd och säkerhet kan tolkas in som inte kopplar till klimatanpassning. Ska det enbart gälla för skydd och säkerhet kopplat till klimatanpassning behöver det preciseras i lagtexten.

8.10 Kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill genomföra en klimatanpassningsåtgärd

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att kommunen ska tillhandahålla underlag när en fastighetsägare vill genomföra en klimatanpassningsåtgärd, men med den avvikelse att det inte enbart ska gälla för fastighetsägare som vill genomföra en

klimateanpassningsåtgärd. Det kan till exempel även vara relevant att få tillgång till dessa underlag inför ett köp av en fastighet.

8.5 VA-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattensystemets kapacitet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att VA-huvudmannen ska lämna uppgifter om dagvattensystemets kapacitet, men med den avvikelser att det inte enbart ska gälla för fastighetsägare som vill genomföra en klimateanpassningsåtgärd. Det kan till exempel även vara relevant att få tillgång till dessa underlag inför ett köp av en fastighet.

8.1 Klimateanpassningsåtgärder som särskilt skäl för upphävande av och dispens från strandskyddet

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om klimateanpassningsåtgärder som särskilt skäl för upphävande och givande av dispens från strandskyddet, då det kommer förenkla möjligheten att uppföra översvämningsskydd. Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att det nya dispensskälet inte ska kunna användas för anläggningar eller åtgärder som är avsedda att skydda tillkommande bebyggelse.

9.2 Ett utökat statligt ansvar vid stigande havsnivå

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ett utökat statligt ansvar vid stigande havsnivåer. Det är av största vikt att denna process påbörjas snarast och sker utan försening samt med en tidig kontakt med berörda kommuner och länsstyrelser. En möjlig konsekvens av förslaget kan vara att kustkommuner kommer avvakta med sitt arbete gällande skydd mot stigande havsnivåer i väntan på att beslut fattas om vart staten kommer att ta ansvar för ett sådant.

Det utökade statliga ansvaret föreslås bara ta fram förslag på var staten ska ha ett ansvar för ett kustskydd. Det kommer innebära att andra områden, där det finns statliga intressen, inte kommer pekas ut för ett statligt ansvar. För dessa områden är det otydligt i utredningen om de ska omlokaliseras (reträtt ska tillämpas) eller om det är så att ansvaret för skydd faller på fastighetsägaren eller kommunen.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ulrica Messing med klimateanpassningsamordnare Sofie Samuelsson som föredragande. I

den slutliga handläggningen har också planarkitekt Cecilia Gadman och beredskapshandläggare Samuel Karlström medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post blekinge@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Blekinge, 371 86 Karlskrona, eller ring vår växel 010-224 00 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/blekinge.

Du kan läsa om hur Länsstyrelsen behandlar personuppgifter på Länsstyrelsens webbplats:

www.lansstyrelsen.se/blekinge/personuppgifter